

ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙ ЯК ПЕРЕДУМОВА МОДЕРНІЗАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ

Протягом кількох останніх років світова фінансова-економічна криза змусила банківські установи всього світу сконцентруватися на проблемах самозбереження, забезпечення фінансової стійкості, підтримання ліквідності, відновлення довіри клієнтів. Проте поступова стабілізація ситуації як на міжнародних фінансових ринках, так й у вітчизняній банківській системі змушує у теоретичних дослідженнях та на практиці звернутися до питань визначення шляхів подальшого розвитку, стратегічної спрямованості еволюції банківництва у післякризовий період, концептуальних засад діяльності комерційних банків.

Однією з основних проблем функціонування банківської системи будь-якої країни є підвищення її ефективності, яка визначається рівнем реалізації притаманних банкам економічних функцій та досягненням визначених суспільством цілей. При цьому пріоритетами розвитку стають якість послуг, що надаються банківськими установами, та сталість ведення їх бізнесу. Реалізація цих завдань суттєво ускладнюється у рамках переважно екстенсивної моделі банківської діяльності, яка склалася і продовжує існувати в Україні. Аналіз свідчить, що для цієї моделі характерні: обмежений перелік банківських послуг, який не завжди відображає реальні фінансові потреби реального сектора економіки та населення; недостатня якість обслуговування клієнтів; не виправдано агресивна політика банків на ринках активів та зобов'язань, низька диверсифікація останніх; висока концентрація ризиків; відсутність механізмів стабілізуючих дій у стресових ситуаціях. Ці негативні риси стали додатковими факторами системної нестабільності вітчизняного банківського сектора під час фінансово-економічної кризи.

Таким чином, нагальною потребою, що обумовлена закономірностями сучасного розвитку, стає перехід українських комерційних банків до переважно інтенсивної моделі функціонування, якій, на наш погляд, притаманні такі ознаки:

- ◆ клієнтоорієнтованість банківського бізнесу на відміну від існуючої продуктоорієнтованості;

- ◆ висока респонсивність банківських установ, під якою розуміється їх організована спроможність сприймати впливи та реагувати на них оптимальним чином, підвищуючи інтегрованість у зовнішнє середовище та вдосконалюючи зв'язки з ним;
- ◆ наявність широкого спектру сучасних послуг для фізичних осіб, малого та середнього бізнесу, корпоративних клієнтів із формуванням тенденції до їх індивідуалізації;
- ◆ модернізація інфраструктури банківської діяльності на основі активного використання досягнень інформаційних технологій;
- ◆ високий рівень капіталізації банківського сектора;
- ◆ раціоналізація ведення банківського бізнесу;
- ◆ високий рівень конкурентності ринку, ринкової дисципліни та транспарентності банків;
- ◆ розвинута система корпоративного управління, орієнтована на кращу міжнародну практику;
- ◆ ефективний внутрішньобанківський ризик-менеджмент та ризик-орієнтована система банківського регулювання й нагляду.

Крім того, важливою суттєвою рисою інтенсивної моделі функціонування банківської системи й, одночасно, способом реалізації завдань зазначеної трансформації, є інноваційний тип розвитку, який передбачає активну розробку та впровадження банками нововведень, що, зрештою, дозволяє гармонізувати інтереси всіх стейкхолдерів, включаючи й суспільство.

У найбільш загальному розумінні, банківські інновації можна визначити як процес створення додаткової цінності для клієнтів, працівників та власників банку шляхом внесення якісних змін в усі сфери його діяльності – продукти, послуги, процеси, бізнес-моделі та стратегії, що стали результатом практичної реалізації нових ідей, знань та стороннього досвіду [1, с. 74]. Саме інноваційна діяльність кредитно-фінансових інститутів здатна сприяти вирішенню проблем модернізації вітчизняної банківської системи.

Детальне вивчення фінансових потреб клієнтів на основі їх поглибленої сегментації, творче запозичення кращого зарубіжного досвіду дозволяє пропонувати інноваційні, проте одночасно зрозумілі і доступні продукти й послуги, постійно розширюючи та оновлюючи їх асортимент. Ситуація «інноваційної монополії», в якій на певний час опиняються банки-лідери, передбачає отримання додаткових доходів та залучення нових клієнтів, що, у свою чергу, стимулює розвиток конкуренції. Вдосконалення технологічних та бізнес-процесів шляхом запровадження процесних інновацій приводить до зменшення операційних витрат, що разом із збільшенням доходності створює умови для зростання капіталізації банків за рахунок внутрішніх джерел.

Перспективним шляхом збільшення власного капіталу, пов'язаним з використанням нововведень, є застосування гібридних інструментів, які набули значного поширення на зарубіжних фінансових ринках [2].

Організаційно-управлінські інновації, серед яких можна зазначити впровадження процесного підходу, аутсорсингу, контролінгу, логістики, управління якістю, «ощадливого менеджменту», управління взаємовідносинами з клієнтами тощо, не тільки самі по собі забезпечують покращення функціонування банків, збільшення їх керованості та прозорості, а й створюють сприятливі умови для реалізації інших напрямів інноваційної діяльності, насамперед, у сфері продуктів та технологій. Отже, саме стратегічна спрямованість банків на втілення інновацій визначатиме перспективи якісної трансформації української банківської системи.

ЛІТЕРАТУРА

1. Єгоричева С.Б. Інноваційна діяльність комерційних банків: стратегічні аспекти: Монографія / С.Б. Єгоричева. – Полтава: ТОВ «АСМІ», 2010. – 348 с.
2. Крилова В.В. Гібридні цінні папери як інструмент формування капіталу банку / В.В. Крилова, А.О. Крилова // Вісник Української академії банківської справи. – 2009. – № 1. – С. 34–40.